

מוסיקה קלאסית נעם בן זאב

המלצת השבוע

א.א. בוסקוביץ. הכמיהה לשפה מוסיקלית ישראלית מקורית

א.א. בוסקוביץ

קול המוסיקה, יום רביעי, 23:00

קול המוסיקה מציין 100 שנה להולדת המלחין אלכסנדר אוריה בוסקוביץ, מאבות המוסיקה הישראליה, שניסח את הכמיהה של המלחינים הארצישראלים לסינתזה בין מזרח למערב לכדי יצירת שפת ביטוי מוסיקלית ישראלית מקורית. "השפה המוסיקלית שבה דיברתי עד כה: ההולמת היא את חוויותי בעולם חדש זה - אם לא?" שאל בוסקוביץ, שעלה מאירופה בשנות ה-30; והוא הוסיף: "ואם מציאות חדשה זו דורשת שפה מוסיקלית או סמליות צלילית חדשה - מה איפוא טבעה של שפה מוסיקלית חדשה זו? מנין החומר הגולמי שלה?"

במאמריו נתן בוסקוביץ כמה תשובות לשאלות אלה, בקריאתו לשאוב השדאה ממקורות היצירה החדשים - וביניהם הנף: "נף מזרחי, השונה תכלית שינוי מזה שאליו הורגלנו באירופה... מזרח ים-תיכוני שהטבע, האור, הצבעים, שונים בו... נף של מדבריות, הרים קירחים, חולות, שמש אכזרית, צימאון ועוני"; הדיבור והשפה: "דיבור שבו חיים וקיימים עדיין יסודות קדמונים... צליל חושני של עברית בעלת צלצול שמי"; משימות התקופה: "לעצב את הדמות הקולקטיבית של הטיפוס התרבותי-רוחני של האומה"; וכן המוסיקה הערבית, טעמי המקרא, והזמר העממי העברי.

בוסקוביץ קבע שאין להקריב ולזנוח את המורשת האירופית כדי להחליפה באידיאלים אחרים, אלא למזג בין הישן לחדש. הוא עצמו נקב בביטוי "ים-תיכוני" בבואו לתאר מרכיבים מהיצירה הראשונה שחיבר בסגנון זה, הקונצ'רטו לאבוב ותזמורת (1942): "צליל האבוב הוא צליל ים-תיכוני מזרחי מובהק, על כן נעשתה הבחירה בכלי נגינה זה בכוונה אידיאולוגית", כתב. השעה הלילית תציג מיצירותיו הסימפוניות והקאמריות בשלל ביצועים.